

LeidenAsiaCentre
t.a.v. prof.dr. R.E. Breuker
Witte Singel 25
2311BZ Leiden

Mr. Drs. I.B.L.H. van Gardingen
Hertogswetering 159
3534 AS Utrecht

Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
<http://www.government.nl>

Cc:

De leden van de Vaste Kamercommissie Buitenlandse Zaken, en
de leden van de Vaste Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid
in de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Onze referentie
31052017dao

Datum 31 mei 2017
Betreft Uw brief d.d. 12 april 2017

Zeer geachte heer Breuker, zeer geachte mevrouw Van Gardingen,

Dank voor uw schrijven van 12 april jl. waarin u nader ingaat op de
beantwoording van de Kamervragen over Noord-Koreaanse dwangarbeiders (nr.
2017Z00871).

Laat ik vooropstellen dat het Kabinet mensenhandel en gedwongen arbeid waar
ook ter wereld ten strengste veroordeelt. Nederland bevordert respect voor
internationale mensenrechtennormen waartoe staten zich hebben verplicht en
hecht aan effectief toezicht, nationaal en internationaal, op de naleving van deze
normen.

Wanneer het gaat om de tewerkstelling van Noord-Koreanen in andere EU-
lidstaten, zijn uiteraard de autoriteiten in deze lidstaten verantwoordelijk voor
toezicht op de naleving van de geldende regels.

Daarnaast is er een rol voor daarvoor in aanmerking komende toezichthoudende
internationale instanties, zoals de Europese Commissie, de Internationale
Arbeidsorganisatie (IAO) en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

In dit verband kan ik u melden dat van 5 tot en met 16 juni de Internationale
Arbeidsconferentie (IAC), de plenaire vergadering van de IAO, plaatsvindt. Tijdens
de conferentie zal een klacht van de vakbond Solidarnosc in relatie tot IAO-
verdrag No. 29 (verbod op dwangarbeid) besproken worden, waarin expliciet
aandacht gevraagd wordt voor de situatie van Noord-Koreaanse gastarbeiders in
Polen. De Poolse overheid zal een toelichting moeten geven op de situatie ten
aanzien van de Noord-Koreaanse gastarbeiders, waarna de IAC zo nodig
aanbevelingen zal doen aan de Poolse overheid om de naleving van het IAO-
verdrag te verbeteren. Overigens heeft Polen op 21 oktober 2016 het Protocol van
2014 bij het Verdrag betreffende de uitbanning van gedwongen arbeid
geratificeerd. Daarmee behoort het tot de eerste landen die tot ratificatie van het
Protocol zijn overgegaan en toont Polen zijn maximale betrokkenheid bij het
bestrijden en uitbannen van moderne vormen van slavernij.

Het Kabinet verwacht daarnaast van bedrijven dat zij de OESO-richtlijnen voor
Multinationale Ondernemingen (OESO-richtlijnen) naleven bij het uitvoeren van

hun internationale activiteiten (Kamerstuk 26 485, nr. 164). Deze richtlijnen omvatten diverse thema's, waaronder milieu en corruptie, maar bijvoorbeeld ook mensenrechten en arbeidsomstandigheden.

Onze referentie
31052017dao

Het uitvoeren van *due diligence* (gepaste zorgvuldigheid) door bedrijven is een kernelement van deze OESO-richtlijnen. Het is primair de verantwoordelijkheid van bedrijven om risico's te identificeren, voorkomen of mitigeren. Het kabinet stimuleert het Nederlandse bedrijfsleven op een verantwoorde manier zaken te doen. In onderhavig geval is het Nederlandse bedrijf door ambtelijk contact gewezen op diens verantwoordelijkheden.

De zorgelijke positie van Noord-Koreaanse arbeidsmigranten in het buitenland heeft de specifieke aandacht van het Kabinet, niet alleen vanuit het oogpunt van mogelijke schending van internationale mensenrechtennormen maar ook vanwege de mogelijk daarmee gepaard gaande geldstromen naar de Noord-Koreaanse staat ten behoeve van het Noord-Koreaanse nucleaire en ballistische programma.

Het onderzoek van LeidenAsiaCentre over de inzet van Noord-Koreaanse arbeiders in het buitenland is aanleiding geweest om extra inspanningen te verrichten om voornoemde problematiek aan de orde te stellen. Zo heeft Nederland deze problematiek actief onder de aandacht gebracht bij de VN Speciaal Rapporteur voor de mensenrechtensituatie in Noord-Korea, EU-partners en het betrokken Nederlandse bedrijfsleven en mede ingebracht bij resoluties van de Mensenrechtenraad, en de Derde Commissie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Voorts is het onderzoek onder de aandacht gebracht van de Poolse autoriteiten en is daar bilateraal navraag gedaan over de specifieke problematiek.

Ik kan u derhalve verzekeren dat het Kabinet zich terdege bewust is van het voortduren van de zorgelijke positie van Noord-Koreaanse arbeidsmigranten in het buitenland en inspanningen zal blijven verrichten om de problematiek aan de orde te stellen.

De Europese Commissie heeft desgevraagd aangegeven dat de Poolse Arbeidsinspectie is gewezen op het feit dat er signalen zijn ontvangen dat Polen zich niet houdt aan de bepalingen van de 'Single Permit-Directive (2011/98/EU)' van de EU, die onder meer inhouden dat werknemers uit derde landen recht hebben op hetzelfde loon voor hetzelfde werk als werknemers van het land waar zij werkzaam zijn. Het is verder aan de Europese Commissie om op de afhandeling toe te zien en zo nodig actie te ondernemen.

Het onderwerp is voorts opgebracht door Zuid-Korea als onderdeel van aandachtspunten voor Polen in de vijfjaarlijkse *Universal Periodic Review*, het landenexamen in de Mensenrechtenraad.

In VNVR-resolutie 2321 (2016) van 30 november jl., waarmee verdergaande sancties tegen Noord-Korea zijn ingesteld, sprak de VN-Veiligheidsraad zorg uit over de tewerkstelling van Noord-Koreaanse burgers in derde landen en riep de Raad lidstaten op tot waakzaamheid ten aanzien van mogelijke geldstromen naar het Noord-Koreaanse ballistische en nucleaire programma. Nederland zet zich in EU-verband in voor het bespreekbaar maken van deze bepalingen van VNVR-resolutie 2321 en om te komen tot eenheid in de naleving van de resolutie. De huidige sanctiewetgeving biedt reeds mogelijkheden hiervoor. Zo zijn

geldovermakingen naar Noord-Korea alleen in bepaalde gevallen toegestaan, zoals voor transacties met betrekking tot bijv. voedsel en gezondheidszorg. Ook is voor een geldovermaking van meer dan EUR 15.000 voorafgaande toestemming van de betreffende EU-lidstaat vereist.

Onze referentie
31052017dao

Ik heb vernomen dat de onderzoeksgroep van LeidenAsiaCentre de onderzoeksactiviteiten voortzet. Ik zou het zeer op prijs stellen indien u en de betrokken ambtenaren nader contact houden over de uitkomsten hiervan.

Mede namens de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

De Minister van Buitenlandse Zaken,

Bert Koenders